

SAKKYNDIGES SAMSPILLSOBSERVASJONER I BARNEVERNSSAKER

Haagen Klundby Kierulf

Psykolog og doktrogradsstipendiat i SABB, Psykologisk institutt, UiO

Hvorfor samspillsobservasjoner?

Ulike informanter gir ulik informasjon om samme fenomen (Achenbach, et al., 1987; Duhig et al., 2000)

Svak statistisk sammenheng mellom selvrapport og faktisk foreldreatferd (Hendricks et al., 2018)

Samspillsobservasjoner

Anbefalt i nasjonale og internasjonale veiledere for barnevernsutredninger

Norsk veileder (Bufdir):

- Flere samspillsobservasjoner
- Standardiserte observasjonsverktøy

Litt om psykometri

Validitet

- Måler verktøyet det konstruktet det er ment å måle?

Reliabilitet

- Metodens pålitelighet
- Interrater-reliabilitet

Eksisterende observasjonsverktøy

Relativt svake psykometriske egenskaper (Lotzin et al., 2015; Canas et al., 2020)

- CARE-Index

Samspillobservasjoner uten standardisert verktøy

- Validitet og reliabilitet?

Strukturerte vs. ustrukturerte metoder

Økologisk validitet

- Strukturerte metoder: Sprikende funn (Rhule et al., 2009; Thornberry & Brestan-Knight, 2024)
- Ustrukturerte metoder: Ingen forskning

Reaktivitet

- Kan øke positiv foreldreatferd (Niec et al., 2015; Zegiob & Forehand, 1978) og oppleves ubehagelig (Thornberry & Brestan-Knight, 2024)

Hvordan evaluere samspill og relasjon

Norske retningslinjer:

- Grunnleggende omsorg
- Regulering
- Sensitivitet
- Utviklingsstøtte

Forskningsspørsmål

1. Hvor mange samspillsobservasjoner gjennomfører norske barnefaglig sakkyndige?

2. Hvilke observasjonsmetoder benytter de?

3. Hva predikerer antall observasjoner?

4. Er det en sammenheng mellom antall observasjoner og kvaliteten på vurdering av samspill og relasjon mellom foreldre og barn?

Metode

306 rapporter

Kodingsmanual

- Svært høy interrater-reliabilitet

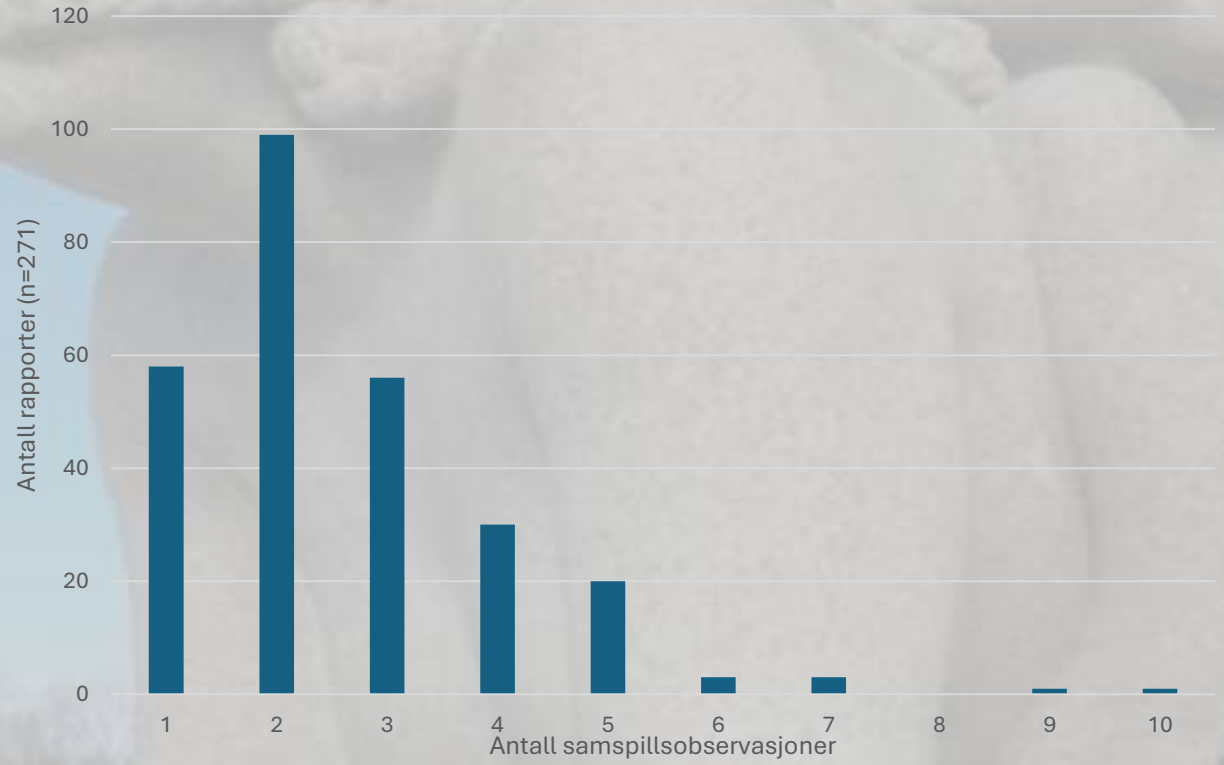
Variabler:

- Antall samspillsobservasjoner (1 -10)
- Antall barn (1-6)
- Observasjonsmetode (strukturert, semistrukturert, ustrukturert-aktiv, ustrukturert-passiv)
- Hvilket år rapporten ble skrevet (2020, 2021, 2023)
- Juridisk tema (omsorgsovertagelse, samvær, tilbakeføring, hjelpetiltak, adopsjon)
- Kvalitet på vurdering av samspill og relasjon (1 = Lav, 2 = Middels, 3 = Høy)

Resultater

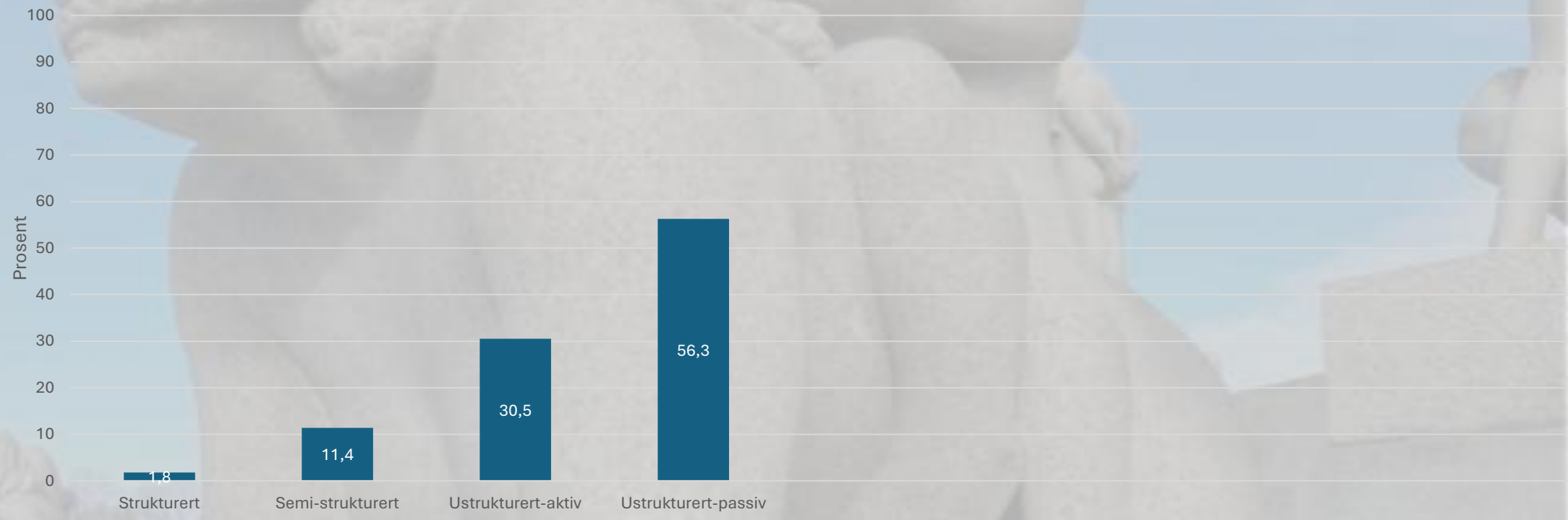
Forskningsspørsmål 1: Antall samspillsobservasjoner

- Gj.snit: 2.59

Resultater

Forskningsspørsmål 2: Observasjonsmetodikk

Resultater

Forskningsspørsmål 3: Hva predikerer antall observasjoner?

Hvilket år rapporten ble skrevet

- Flere observasjoner i 2023

Antall barn i saken

- Flere barn = flere samspillsobservasjoner

Resultater

Forskningsspørsmål 4: Er det sammenheng mellom antall samspillsobservasjoner og kvalitet på vurdering av samspill og relasjon?

Hver ekstra samspillsobservasjon --> 23% høyere odds for å få en høyere kvalitetsskåre

Diskusjon

Sammenheng mellom antall samspillsobservasjoner og vurderingskvalitet

- Over halvparten av rapportene: 1 eller 2 observasjoner

Tydelig økning fra 2020-2023

Ustrukturert observasjonsmetodikk brukt i ca. 9 av 10 rapporter

Begrensninger

Ingen av koderne har arbeidet som sakkyndige

Konseptuell overlapp mellom variabler?

Ingen ekstern validitet

Mange andre faktorer som påvirker vurderingskvalitet!

Implikasjoner

Tydeligere retningslinjer?

- Antall observasjoner
- Bruk av standardiserte observasjonsverktøy

Utvikling av standardiserte observasjonsverktøy

Referanser

Achenbach, T. M., McConaughy, S. H., & Howell, C. T. (1987). Child/adolescent behavioral and emotional problems: implications of cross-informant correlations for situational specificity. *Psychological bulletin*, *101*(2), 213.

Cañas, M., Ibabe, I., & De Paúl, J. (2020). Promising observational instruments of parent-child (0–12 years) interaction within the child protection system: A systematic review. *Child abuse & neglect*, *109*, 104713.

Duhig, A. M., Renk, K., Epstein, M. K., & Phares, V. (2000). Interparental agreement on internalizing, externalizing, and total behavior problems: A meta-analysis. *Clinical Psychology: Science and Practice*, *7*(4), 435-453.

Hendriks, A. M., Van der Giessen, D., Stams, G. J. J. M., & Overbeek, G. (2018). The association between parent-reported and observed parenting: A multi-level meta-analysis. *Psychological assessment*, *30*(5), 621.

Lotzin, A., Lu, X., Kriston, L., Schiborr, J., Musal, T., Romer, G., & Ramsauer, B. (2015). Observational tools for measuringparent–infant interaction: A systematic review. *Clinical child and family psychology review*, *18*, 99-132.

Niec, L. N., Shanley, J. R., Barnett, M. L., Baker, S. E., & Solomon, D. T. (2015). Optimal or typical performance? The impact of instructional set on the behavioral assessment of parent-child interactions. *Child & Family Behavior Therapy*, *37*(2), 105-113.Rhule, D. M., McMahon, R. J., & Vando, J. (2009). The acceptability and representativeness of standardized parent-child interaction tasks. *Behavior therapy*, *40*(4), 393-402.

Thornberry, T. S., & Brestan-Knight, E. (2025). Parent and Child Reactivity During Dyadic Parent–Child Interaction Coding System (DPICS) Behavior Observations. *Journal of Child and Family Studies*, *34*(1), 150-163.

Zegiob, L. E., & Forehand, R. (1978). Parent-child interactions: Observer effects and social class differences. *Behavior Therapy*, *9*(1), 118-123.

